

УДК 140.8І.Франко:17.035.3(=161.2)

ІВАН ФРАНКО: ФІЛОСОФІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОСТУПУ

Ярослав Гарасим

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів 79000, Україна,
e-mail: jarhar@yandex.ua*

Досліджено методологічні засади націєтворчої концепції І. Франка у проекції на суспільно-історичні умови сучасного державотворчого процесу. Розглянуто зовнішні та внутрішні чинники, що перешкоджають утвердженню національної ідеї, простежено їх хронологічну тяглість упродовж півтора століття. З'ясовано особливо негативний вплив діяльності москвофільських ідеологів і низки ментальних вад етнічного організму на успішність національного поступу в діахронії та синхронії.

Ключові слова: національний поступ, москвофільство, суспільно-політичний рух, метафорична інакомовність, моральний капітал.

Цього року минає 95 літ від того часу, як похмурого травневого дня о четвертій годині перестало битися невтомне серце українського Мойсея – Івана Франка, – який у вічності знайшов спочинок на меморіальному полі Личаківського цвинтаря і водночас завдяки титанічному життєвому подвигу та надлюдській жертовності назавжди залишився невмирущим у пам'яті “нащадків пізніх”. Таку вже майже вікову життєствердність Франкові імперативи здобули тому, що були філософськи обґрунтованими і практично здійсненими методологічним виявом національного світовідчуття та світорозуміння у швидкоплинній динаміці суспільно-історичного пересотворення світу. До того ж цей вияв послідовно зреалізований як у прихованій площині містично-художньої метафоричної інакомовності, так і в розгерметизованих координатах публіцистичної риторики чи наукової об'єктивістики, а тому набуває справедливого статусу цілком сформованої національної доктрини, тобто скристалізованої світоглядної парадигми, що має здатність оновлюватися, але засадничо не втрачає своєї актуальності в процесі формування з “величезної етнічної маси” “суцільного культурного організму, здібного до самостійного культурного й політичного життя” та “відпорного на асиміляційну роботу інших націй”.

Значна частина дослідників-франкознавців схильна вважати, що Франків націоналізм є відзеркаленням більш пізнього, вже доволі зрілого етапу його індивідуального світоглядного розвитку та стоїть у черзі після москвофільськи інспірованого раннього соціалізму та по-драгоманівському бескомпромісного політичного радикалізму. Та чи це насправді так? Наявні біографічні студії позірно дублюють цю тезу, але уважне прочитання Франкової творчості може засвідчити той факт, що, як слушно розмірковує Д. Павличко, “не в часи власних Мойсеєвих натхнень, а набагато раніше до Франка приходять переконання, що тільки національна свобода може стати основою соціальної справедливості, а національна держава – основою невмирущості народу” [3, с. 204].

Генезу Франкової національної самосвідомості варто виводити вже з першої друкованої поетичної збірки, серед текстів якої знаходимо стилізовану в дусі традиційної календарної обрядовості українців “Коляду”, що стала чи не першим його зверненням до рідної нації, адже має адресатну присвяту: “руським господарям”. І якщо за нормаль-

но-ритмічною організацією та композиційною структурою ця поезія є талановитим, але все ж таки наслідуванням відповідних уснословесних жанрів, то історіософська наповненість змісту цієї авторської коляди виявилася доволі зрілим аналізом суспільно-політичного становища України в етногенетичному розрізі. Вже тут, у циклах загалом не цілком вдалого поетичного дебюту, майстерно використовуючи ідейно-світоглядний потенціал та побажальну модальність колядкової стилістики, двадцятилітній І. Франко демонстрував проникливе розуміння непростой суті державотворчого поступу та тих факторів, що можуть його особливо ускладнити. А тому святвечірні побажання для українського народу, які звучать у четвертому композиційному фрагменті тексту, мають не тимчасовий, одномоментний характер, а є хронологічно тяглими аж до сучасності:

“Збав тебе, Боже, від злих сусідів,
Збав від невірних синів вирідних,
Збав тебе, Боже, від тьми-неволі!”

За ті 135 років, що минули з часу написання цих рядків, нам вдалося, під кінець національно кривавого ХХ століття, використавши об’єктивний хід східноєвропейської історії, змінити суспільно-політичний статус нашого краю, та чи вдалося бодай у чомусь зняти актуальність з проголошених юним Франковим генієм побажань?!

Де в чому так, адже принаймні одна з молодших сестер-сусідок Польща, яка у Галичині минулого століття “всіма своїми верствами, від шляхти і магнатерії аж до репрезентації зорганізованого пролетаріату” стояла проти нас, на сьогодні по-дипломатичному стримано змирилася з українською незалежністю й, наслідуючи законно усталені європейські цінності, вряди-годи дозволяє нам залучити себе до реалізації спільних навіть цивілізаційно резонансних і глобальних проєктів, як-от ЄВРО-2012. Кардинально у протилежному напрямку розвиваються стосунки з іншим великим сусідом, про що ще 1895 року у статті-рецензії “Ukraina irredenta” попереджав І. Франко, пишучи, що для основ нашої суспільності “московська “плеть” була так само дошкульна, як польська нагайка, та тільки гнала українську націю не на шлях поступу у цивілізації, а в безодню темноти і застою” [6, с. 247]. Причому, злість північних сусідів, акумульована й спрагла за п’ять попередніх років продуманого і послідовного відторгнення України від хоча й братніх, але ведмежих, обіймів, з приходом нового президентського правління восторжествувала з неабияким реваншистським запалом. Спочатку, намагаючись у максимально стислі терміни відновити згаений узурпаторський темпоритм, Росія жадібно вп’ялася Харківськими угодами у наші південні землі, а вже згодом кількавізитоною ефесбешною пастирською окупацією взялася за наші душі, анафемуючи гундяєвськими проповідями усіх, що м’яко кажучи, не повірили у щирість московського православ’я. Поза тим, маленькі лідери великої керованої демократії, з максимальним цинізмом і типово азійською жаскою епатажністю показово нагадали, що, отримавши тимчасовий мілібарний таймаут на Північному Кавказі, не збираються гребувати жодними засобами, аби відвоювати втрачені позиції у Європі, навіть якщо для цього треба пожертвувати літаком із цвітом національної еліти авторитетної європейської держави.

Так склалося, що історія нашого державного становлення щонайменше із середини ХVІІ століття є перманентним двобоєм з цивілізаційно відсталою, але військово-агресивною Північчю, кожен новий виток якого вимагає тактичної гнучкості та зміни основної стратегії. “Боротьба з москвофільством, – апелював І. Франко до своїх сучасників, – відтепер мусить виглядати зовсім інакше, бо й її терен розшириться безмірно, а її зміст поглибиться відповідно до того, як вона розростеться до розмірів боротьби все-

українського національного почуття з винародовляючими претензіями “державної” великоруської нації” [4, т. 45, с. 406]. Звертаючись таким способом до галицької молоді, він, очевидно, теренове розширення боротьби з москвофільством вбачав у його розпросторенні з географічно вузьких меж тогочасної Галичини на Східну Україну, й, напевно, і не припускав, що на початку третього тисячоліття, ця арена охопить весь Європейський континент. Адже нині, політико-загарбницькі апетити і претензії “великоруської нації” уперто і послідовно примушують лякливо на щонайменше зазіхання щодо власної стабільності Європу, навіть розуміючи свою апостольську місію для майбутнього України, кожного року, майже по-новозавітному тричі відрікатися від східного бастиону європейської демократії, аби лише не дражнити монстра з імперськи інфікованою, невірноваженою політико-нервовою системою.

Що ж до “невірних синів вирідних”, то лише за останні півроку їх число настільки зросло, що в пору укладати книгу національного сорому, який “нащадків пізних палитиме” й не дасть відступниками стати всім нам, як один. Більше того, як виходячи з нинішніх політичних реалій можна авторитетно і чесно спростувати Франкові атестації на адресу української нації, який у період найбільш болісного оголення власного національного нерву, охарактеризував її, як отяжілу, незграбну, й сентиментальну расу, “позбавлену гарту й сили волі, так мало здатну до політичного життя на власному смітнику, а так плідну на перевертнів найрізномірнішого сорту”. Що ж, маємо подиву гідну точність, на жаль, не старіючого й до нині етнічного портрета з пильною увагою навіть до дрібних деталей. Та внутрішнє благородство й національне сумління нашого Мойсея майже миттєво переборювали хвиливі імпульси індивідуального роздратування, і того ж таки 1897 року Іван Франко змолить сакраментальні слова ще одної щоденної молитви за Україну:

“Благословлю тебе! Чи ждять тобі ще треба
Поваги й блиску від будучини,
Чи ні, – одного лиш тобі благаю з неба,
Щоб з горя й голоду не бігли геть від тебе
Твої найліпші сини”.

“Найліпших синів”, як не прикро, залишається все менше і менше. Одних вже в незалежній Україні знищила модернізована у період імперського неосталінізму репресивна машина сусідніх спецслужб, інші не склали доволі простого, але вічного, як світ, коритного тесту, ще інші національно здивачили і морально вирозуміли аж “поза межі можливого”. Як інакше сприймати безвідповідальні інтернет-відкриті репліки корифея сучасного українського літпроцесу Юрія Андруховича про територіальний устрій нашої держави. Усвідомлення себе як постаті, що енергією письменницького хисту та сприятливим розвитком постмодерної кон’юнктури заволоділа ідеологічно слабоімунітетними умами нашої молоді, має ставити до обов’язку за публічні заяви суспільного характеру і змісту. А необдуманим пустомельним відрізанням південно-східних теренів нашої держави навряд чи вдасться реанімувати аристократичні святоюрські ілюзії про європейське майбутнє дозбручної України, й той, хто продукує сьогодні такі ідеї, за слушним спостереженням Валерія Шевчука, або дурень, або ворог. Франко ж у таких випадках жорстко застерігав кожного: “...не сміємо своїх дрібних, локальних справ виставляти як справи всенародні, своїх дрібних персональних амбіцій висувати на першу лінію загального інтересу” [4, т. 45, с. 405]. Отож доктринерська тога Андруховичевого рафіновано-галицького українофільства є нічим не кращою від неприхованого Табачникового україно-

фобства московського покрою, що вкрай розхитують фундаментальні основи нашої національної доктрини, кінцевою метою якої, за М. Грушевським, є побудова “соборної нероздільної України від Сяну до Кубані як самостійної держави українського люду, озброєного твердим залізом європейської культури” [2, с. 47].

Разом з тим, деякі теперішні українські гіпермодернові історики, кинулися рятувати єдність україномовної Галичини і зденаціоналізованого Сходу та Півдня недолугими ідеями федералізму, офіційної двомовності та утвердженням концепції політичної нації. Саме ці ліберальні апокрифи запропонував канонізувати львівський історик Гарвардського викшталту Ярослав Грицак, виступаючи з власними щоправда дещо застарілими мультикультуральними одкровеннями в Одеських клубах та московському радіоєфірі. Зворушливого порозуміння з російською, по-коричневому радикальною, “Родіною” Грицакові вдалося досягти ще в одній площині – дегероїзації діяльності ОУН-УПА. Когнітивний потенціал модерно-ліберально-космополітичної прогресивної історіософії та методології Я. Грицака як єдино правильного (на зразок марксизму-ленінізму) вчення дає справді несподівані результати, згідно з якими постать Степана Бандери цинічно і безглуздо прирівняно до передовика шахтарських забоїв Стаханова, а Українську Повстанську Армію до загонів Нестора Махна. За таке розуміння історії цей титулований учений навіть у радянській школі отримав би двійку, як той, що недооцінює роль особистості в історичному процесі та не вміє аналізувати мету й завдання учасників збройного конфлікту. Натомість ліберальна та москвофільська брагія атестує таку позицію найвищими стипендіальними балами та новими грантовими контрактами.

Суспільно-політична делікатність ситуації полягає ще у тім, що Ярослав Грицак не полишає інституційної гравітації Львівського університету, ректор якого, Іван Вакарчук, послідовно провадить україноцентричну освітньо-культурну політику. Виступаючи у Мюнхені з інавгураційною промовою з нагоди отримання почесного докторату УВУ він накреслив державотворчу траєкторію для нинішньої національної еліти “зупинити розгубленість і дезорієнтацію в суспільстві, не мовчати й не дати згорнути все те, що так важко було відтворене й напрацьоване в попередні роки, нарощувати пам’ять як про події в Західній Україні, так і про визвольну боротьбу на Сході України, і зокрема про Холодний Яр, яку зупинили голодомором-геноцидом і репресіями, творити по всій державі українські громадські самоорганізаційні структури, подібні тим, що діяли в Галичині в міжвоєнний період, і цим усім зменшити в багато разів період повторюваності явища українізації, суттєво зменшити й амплітуду цих коливань та, врешті-решт, з усіма цими здобутками й нашою системою цінностей знайти через суспільний договір в Україні точку динамічної рівноваги” [1].

Зрештою, доводиться вкотре апелювати до тривіальних історіософських кліше, фатально змирившись з тим, що історія таки повторюється, а найкращим свідченням цьому є майже повна субституційність при характеристиці минулої й теперішньої епох. Чи не про наше сьогодні, скажімо, йдеться у рядках: “Бували часи мертвіші і глухіші, та нинішній час тим, власне, сумний і скандальний, що в ньому переважну рухову силу виявляє назадництво, погорда до власного народу і його думок та ідеалів, лакейське прислужництво, ...або бліда безхарактерність, що, мов соняшник до сонця, тягнеться до посад і авансів. Само собою все те не було би ще таке страшне, як би з усіх боків не роблено рівночасно заходів, щоб у народі здушити решту почуття морального, затруїти сумління підростаючих поколінь, зломити все, що могло б бути на перешкоді темним силам, угрунтувати – бачиться, на віки вічні – панування облуди і кривди людської” [5,

с. 221]. Насправді ж – це Франкова рефлексія з кінця позаминулого століття – 1897 року, написана як вступ до полеміки “Між своїми”.

Причин такої разючої схожості в суспільній панорамі бездержавної, територіально покросної між сусідніми країнами України зламу ХІХ–ХХ століть й нинішньої нібито самостійної третьотисячолітньої України варто дошукуватися у переліку національних хиб, які наводить Іван Франко в ідеологічно програмному зверненні до галицької молоді і які, як виявилось, не старіють. Йдеться про нашу “неточність, балакучість та пустомельство, брак характерності, індиферентність та моральну грубошкірість, байдужість до важних загальних справ, а завзятість у дрібницях, пусту амбітність та брак самокритики, парадкування європейськими формами при основній малоосвітності та некультурності” [4, т. 45, с. 407].

Невтішний діагноз, та встановлений правильно, а отже повинен був ще понад 100 літ тому підказати нам шляхи до якомога швидшого одужання національного організму. Натомість до давніх етноментальних хиб, додалися нові, більш стійкі до державницької вакцинації. Відтак, замість того, аби, за слушними порадами М. Грушевського, “над всякими різницями – правописними й мовними, політичними й соціальними, – конфесійними упередженнями й побутовими відмінностями перекинути новий культурний і політичний міст, використавши все, що може служити солідарності, монолітності Української Нації” [2, с. 47], ми помножили число тих відмінностей у такий спосіб, що тепер жоден міст не здатний перекрити тої штучно утвореної прірви. Політична нерішучість національної еліти та державотворче нецтво урядових чиновників спричинили ефект викривлення основ нашої суспільності, при якому промовистий анафоричний рядок Франкового національного гімну, ми перевтілили у рефрен власної квалості та невпевненості: проголосили незалежність, а в рабських скронях стугонить “Не пора”, здійснили феноменальний листопадовий зрив 2004 року, а через п’ять років все це збайдужіло перекреслили на цьогорічних президентських виборах – “Не пора”, зробили спробу втекти від Росії у минуле (через правдиве висвітлення національної історії) та у майбутнє (через вступ до НАТО й інтеграцію в ЄС) і знову оте фатально стримує: “Не пора, не пора, не пора”. Зрозуміло, що вина не на Франкові, який геніально схопив і поетично витлумачив цивілізаційний дух свого часу, а на нас суцільних, які за цілі тисячоліття так і не розвічилися “в рідну хату вносити роздор”. Словом, зігнорували з його чергового національного імперативу:

“Ставайте дружно всі, і згідно всі, і сміло, –
 Бо ваших рук важке, святе чекає діло!
 Ви – сіль сеї землі! Як звітріє вона, –
 То чим посолять хліб із нового зерна”.

Державотворча й націєферментуюча мисль Івана Франка, як серйозна й концептуально розпрацьована доктрина має міцну теоретичну платформу й опирається на практичні кроки, що стануть прикладом для наслідування. Водночас, такі серйозні новітні концептуальні теорії, як правило, вибудовуються таким чином, що відсторонюють чи не весь сучасний їм хід суспільної історії. Як правдивий засновник української національної доктрини Іван Франко фактично за якое десятиліття оголосив три різновекторні ультиматуми, скеровані на нівелювання шкідливих у першу чергу для майбутнього державотворення полонофільських (“Поет зради”), москвофільських (“Сухий пень”) та патентовано українофільських (“Дещо про себе самого”) суспільних тенденцій. І лише очистившись у такий спосіб, він міг спокійно продовжити щоденну працю для нації, “бу-

душим” якої тривожив свою душу упродовж усього свідомого життя. Його віра у майбутнє власного народу була настільки твердою і непохитною, що Франко часто замислювався над тим, чи не вип’ячує вона його з-поміж інших, не менш достойних, а тоді за законами своєї вродженої скромності одразу вживав образно-поетичних чи фігурально-риторичних прийомів, аби переконати читача – навколо “тисячі таких, як я”. В окремих випадках щедро використовував невичерпний психологічно-містичний потенціал сну, як-от у “Каменярах” чи “Святовечірній казці”, продовжуючи Шевченкову традицію творення художньої умовності у спосіб підсвідомо вмотивований, а значить експресивно рельєфніший від поверхової міметичної манери письма. Та масштаби внутрішньої стриманості у процесі власної самооцінки або ж чіткий раціоцентризм на шляху до здобуття нових суспільно-політичних висот зовсім не гальмували належної активізації вольових порухів за відповідних історичних обставин, як те намагалися подати, оцінюючи роль І. Франка, апологети донцовської теорії. У такі хвилини Франко рішуче закликає до мілітарної мобілізації, майже по-шевченківському шукаючи рятівної сокири, що може лежати й “у Бога за дверима”:

“Супокій – святе діло...
Та коли в робочу пору
В нашу хату і комору
Закрадаєсь лиходій,
Щоб добуток наш розкрасти,
Ще й на нас кайдани вкласти,–
Чи й тоді святий спокій?..
Як за нашу угодовість
Він мисль нашу, мову, совість,
Мов будячця тне з плеча –
Горе, хто тоді нас мирить,
Хто не рветься до сокири,
До коси та до меч”.

Та чи потяглась наша рука до названих чи інших різновидів зброї, коли нинішній коаліційний уряд ухвалив низку постанов щодо явного приниження академічного статусу української мови у дусі Валуєвських циркулярів. На жаль! Чи не єдиним винятком стала відкрита заява ректора Львівського університету професора Івана Вакарчука, власне зусиллями якого як міністра освіти і науки національне реноме мовної політики вперше у незалежній Україні було піднято на максимально високий щабель.

Минулого року закінчився термін дії указу Президента України щодо 100-томового академічного видання літературно-наукової спадщини Івана Франка, указу, якого ніхто не скасовував, хоча ще у ювілейному 2006 році його появу більшість франкознавців сприйняли з насторогою та скепсисом. Зрозуміло, що зміст цього документа продиктований урочисто-пафосною атмосферою Франкового 150-ліття, а тому його реалізація з самого початку виглядала доволі примарною і нездійсненною. Справді, підготувати за чотири роки повне академічне зібрання творів нашого мислителя (остаточна кількість томів тут немає ніякого значення) без серйозного фінансування та за відсутності потужної текстологічної автури виявилось завданням утопічним, але аби консолідувати роботу франкознавчої громади навколо цієї мети часу було більш ніж достатньо. У підсумку відбулося те, що мало статися у цій ситуації. Кілька формально протокольних засідань в НАН України про хід виконання президентського указу цілком задовільнили міністерських чиновників незалежно від остаточного результату. Втішним є те, що тра-

диційні науково-ефективні франкознавчі центри без зайвого галасу продовжували сповняти свій щоденний обов'язок перед Франковою пам'яттю. Львівське відділення Інституту літератури ім. Т. Шевченка завершило підготовку одразу кількох авторитетних видань – 51–53 додаткових томів, тому купюр та солідного довідника щодо бібліотеки Івана Франка, невтомний дослідницький тандем Романа Горака і Ярослава Гнатива у минулому році презентував вже у довершеному вигляді розгорнуту панорамну Франкову біографію-епопею, що складається з хронологічно упорядкованих десяти книг життя українського Мойсея і була відзначена Шевченківською премією. Кілька вагомих досліджень здійснив Інститут франкознавства Львівського національного університету, що на сучасному етапі зосередився над збагненням у першу чергу методологічної спадщини Франка-ученого.

І ще один штрих до проблеми пошанування пам'яті Каменяря. Попри окремі індивідуальні протести, інтелектуальному Львову так і не вдалося минулого року не допустити безвідповідальних рішень місцевої влади щодо місячного відгородження пам'ятника Франкові від фасаду університету його ж імені величезним футбольним екраном, який став чудовою ілюстрацією могутньої фінансово-рекламної кампанії Соса-Соl-и та потвердив, що ми самі знаходимось на самому дні нашої збанкрутілої духовності.

У таких обставинах нам залишається з новою подвоєною енергією засісти за катехизм національної віри від Івана Франка, усвідомити нарешті, що саме Франкове вчення є тією філософією національного поступу, вмиле застосування якої поверне нам у будучині той інстинкт величі, який ферментувався завойовницькими звитягами хоробрих русичів, доблесними перемогами запорозького лицарства та безпрецедентною стрілецько-упівською героїкою. Тоді жодна “велика доба не застане нас малими і неприготованими”, а “бурхлива хвиля історії захапуватиме нас самих” і завжди ставитиме нашу націю конкурентоздатною у вирі політичних процесів. А далі знову за Франком: “Або візьмімо всі сили до купи і силкуймося встояти в тій конкуренції, або зложімо задалегідь зброю і скажімо собі, що ми сміття і січка, добра на пашу для інших, але не здібна зеленіти й нове зерно родити” [5, с. 222].

Список використаної літератури

1. Вакарчук І. Пам'ять і повторюваність подій / І. Вакарчук // <http://www.istpravda.com.ua/columns/2011/03/11/30647>
2. Грушевський М. Апостолові праці / М. Грушевський // Іван Франко у критиці: західно-українська рецепція 20–30-х років ХХ ст. / [Упорядник і автор вступного слова Микола Ільницький]. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – С. 25–51.
3. Павличко Д. Іван Франко – будівничий української державності / Д. Павличко // Д. Павличко. Літературознавство. Критика: У 2-х т. – К., 2009. – Т. 1. – С. 199–227.
4. Франко І. Збір. творів: У 50-ти т. / І. Франко. – К.: Наукова думка, 1976–1986.
5. Франко І. Між своїми. Епізод із взаємин між галичанами й українцями 1897 р. / І. Франко / Іван Франко. Мозаїка: Із творів, що не ввійшли до Зібр. тв. у 50 т.; Упоряд. З. Т. Франко, М. Г. Василенко. – Львів: Каменярь, 2001. – С. 220–245.
6. Франко І. *Ukraina ingredenta* / І. Франко // Іван Франко. Мозаїка: Із творів, що не ввійшли до Зібр. тв. у 50 т.; Упоряд. З. Т. Франко, М. Г. Василенко. – Львів: Каменярь, 2001. – С. 245–263.

IVAN FRANKO: PHILOSOPHY OF NATIONAL PROGRESS

Yaroslav Harasym

*Ivan Franko National University of Lviv, Philology Faculty,
1 Universytetska Str., 79000 Lviv, Ukraine,
e-mail: jarhar@yandex.ua*

The article highlights methodological background of I. Franko's nation-shaping conception as projected at social and historical conditions of the state-shaping process of that time. The author considers external and internal factors hampering establishment of the national idea and traces their chronological continuity during one and a half centuries. It is ascertained that particularly negative influence was exerted by the Russophile ideologists and numerous flaws of the ethnic organism on the success of the national progress diachronically and synchronously.

Key words: national progress, Russophilia, socio-political movement, metaphoric figurativeness, moral assets.

ИВАН ФРАНКО: ФИЛОСОФИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРОГРЕССА

Ярослав Гарасим

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко, филологический факультет,
ул. Университетская, 1, Львов 79000, Украина,
e-mail: jarhar@yandex.ua*

В статье исследованы методологические основания нациеобразующей концепции И. Франко в проекции на общественно-исторические условия современного государствообразующего процесса. Рассмотрены внешние и внутренние факторы, препятствующие утверждению национальной идеи, отмечено их хронологическую непрерывность на протяжении полтора столетия. Отмечено особенно негативное влияние деятельности москвофильских идеологов и ряда ментальных изъянов этнического организма на успешность национального прогресса в диахронии и синхронии.

Ключевые слова: национальный прогресс, москвофильство, общественно-политическое движение, метафорическое инакоязычие, моральный капитал.

Стаття надійшла до редколегії 08.09.2010

Прийнята до друку 10.10.2010

